

Resultaat door samenspel

Gemeentelijke nota Sportstimulering 2003-2010

Inhoud Gemeentelijke nota Sportstimulering 2003- 2010

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Inhoud.....	3
1.3	Werkwijze	4
2	Het belang van gemeentelijke sportstimulering	5
3	Sportparticipatie en sportstimulering in Amsterdam.....	7
3.1	Welke Amsterdammers sporten er?	7
3.2	Het Amsterdamse sportstimuleringsbeleid	8
3.2.1	De huidige rolverdeling in de sportstimulering	8
3.2.2	Toekomstvisie op de rolverdeling tussen de aanbieders van bewegingsactiviteiten en sport ten aanzien van sportstimulering	9
3.3	De bijzondere positie van het aangepast sporten voor mensen met een beperking.....	10
4	Sport als vrijetijdsbesteding voor alle Amsterdammers	13
4.1	Doeltreffende acties.....	13
4.2	Acht doelstellingen voor effectieve sportstimulering	14
5	Middelen	25
Bijlage 1	Overzicht van de sportstimulering in Amsterdam vanaf 1990.....	27
B.1	Sportstimulering in breder verband.....	27
B.1.1	Landelijke stimuleringsregelingen (VWS).....	27
B.1.2	Het pilotproject School en Sport	27
B.1.3	Dwarsverbanden met de beleidsvelden Jeugd, Onderwijs en Zorg.....	28
B.1.4	Sportcontinuüm en kernsporten	28
B.2	Huidige sportstimuleringsinstrumenten per doelgroep.....	30
B.2.1	Jeugd.....	30
B.2.2	Ouderen	30
B.2.3	Etnische groepen.....	31
B.2.4	Sportbuurtwerk	31
B.2.5	Aangepast Sporten.....	31
Bijlage 2	Gebruikte literatuur	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In *Alleen het resultaat telt*, het Programakkoord 2002-2006 van ons College, hebben wij het volgende afgesproken:

"Alle Amsterdammers moeten kunnen sporten. We willen een breed sportaanbod bieden, in ruimtes en met apparatuur die op orde is. We moeten sportverenigingen daarom goede faciliteiten bieden, achterstallig onderhoud wegwerken, het verenigingsleven versterken. Kinderen moeten via school kennismaken met allerlei soorten sport, en makkelijk lid kunnen worden van een vereniging. Daarbij geeft de gemeente korting als dat financieel nodig is."

Uit *De Amsterdamse sport in cijfers: 1999* (Van Dijk, Van Soomeren en Partners (DSP) en Amsterdams Bureau voor Onderzoek en Statistiek (O+S)) en het onderzoek *De Staat van de stad* (O+S, dec. 2001) is gebleken dat de sportparticipatiegraad van diverse groepen Amsterdammers grote verschillen vertoont. De huidige situatie in Amsterdam ten aanzien van sportparticipatie is aanleiding om in een specifieke sportstimuleringsnota nadrukkelijk beleid te formuleren voor groepen Amsterdammers die achter blijven in sportdeelname.

Sport is niet alleen leuk en ontspannend. Sport draagt ook bij aan de ontplooiing van de mens, zowel op het gebied van de ontwikkeling van motorische vaardigheden als aan karaktervorming, sociale binding, maatschappelijke participatie, gezondheid en welbevinden. Maar hoe positief deelname aan sporten ook is, uit eerder vermelde onderzoeken blijkt dat de helft van de volwassen Amsterdammers (18 jaar en ouder) behoort tot de niet- of incidentele sporters, dat wil zeggen, zij sporten minder dan één keer per week.

Deze nota *Sportstimulering* beschrijft het sportstimuleringsbeleid van de gemeente Amsterdam gedurende de periode 2003-2010. In 2006 vindt een tussentijdse evaluatie van het gevoerde beleid plaats.

1.2 Inhoud

Het huidige Amsterdamse sportstimuleringsbeleid, vooral het ontwikkelen van een 'sportloopbaan' voor jonge sporters en het optimaliseren van de relatie breedtesport en onderwijs, vormen de basis voor de ontwikkelingen in de nabije toekomst. Het versterken van de kwaliteit van het sportaanbod en de samenhang in sportstimuleringsactiviteiten vormt een rode draad in het sportstimuleringsbeleid voor de komende periode. Samen met de in 1999 vastgestelde nota voor de verenigingssport *Vereende krachten* en de in april 2003 vastgestelde *Koersen op resultaat, Topsportnota 2003-2010* vormt de nota *Sportstimulering* het drieluik waarin we het integrale beleidskader voor sport in Amsterdam vastleggen. De nota *Vereende krachten* heeft als doel een kader te geven voor onze inspanningen om de Amsterdamse verenigingsstructuur te versterken en op die manier zoveel mogelijk Amsterdammers de mogelijkheid te bieden in georganiseerd verband te sporten. De topsportnota zet uiteen hoe Amsterdam als *Capital of Sports* er de komende jaren uit gaat zien. De Amsterdamse nota *Sportstimulering* staat niet op zichzelf. Waar van toepassing sluiten we ons aan bij het Landelijke breedtesportbeleid vanuit het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en de sportstimulering in de stadsdelen.

In hoofdstuk twee van de nota gaan we in op het belang van gemeentelijke sportstimulering. Waarom wil de gemeente Amsterdam de sportparticipatie bevorderen? Hoofdstuk drie beschrijft de huidige situatie in Amsterdam en onze visie op de rolverdeling van de sportaanbieders in de toekomst. Hoeveel sporters heeft Amsterdam, en wie sporten er niet

of heel weinig? Wat is de rolverdeling tussen de centrale stad en de stadsdelen op dit moment en hoe zal die zich in de nabije toekomst ontwikkelen? Welke specifieke knelpunten ondervinden mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking of met een chronische aandoening als zij in Amsterdam willen sporten?

Hoofdstuk vier geeft de doelstellingen voor de breedtesport in Amsterdam. Deze doelstellingen worden met concrete resultaten inzichtelijk gemaakt en aan de hand van beoogde maatregelen verder uitgewerkt. Het laatste hoofdstuk bevat de financiële paragraaf. Een overzicht van de sportstimulering in Amsterdam, gespecificeerd naar de verschillende doelgroepen is te vinden in bijlage 1. De literatuurlijst tot slot is opgenomen in bijlage 2.

1.3 Werkwijze

Bij de totstandkoming van de nota is overleg gevoerd met de stadsdelen om te bepalen op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de sportbehoefte van de Amsterdammers en welke rolverdeling er is voor de verschillende aanbieders van sportactiviteiten.

Over de rol van sportstimulering en het belang van gecoördineerde inzet om meer Amsterdammers een actieve leefstijl te laten aannemen heeft afstemming plaats gevonden in het kader van de invulling van het gemeentelijk gezondheidsbeleid (nota *Lokaal gezondheidsbeleid 2003-2007*, met als motto "Gezond leven in een gezond Amsterdam", 2003).

2 Het belang van gemeentelijke sportstimulering

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de betekenis van de breedtesport en het belang van een goede sportparticipatie voor de Amsterdammer.

Wat is sportstimulering?

Sportstimulering is het geheel aan maatregelen, acties en activiteiten waarmee wordt beoogd mensen kennis te laten maken met, en deel te laten nemen aan bewegingsactiviteiten en sport met als doel deze personen te interesseren voor regelmatige sportdeelname (één of meerdere keren per week) en deze sportactiviteiten te faciliteren.

Waarom heeft de gemeente een rol in sportstimulering?

Sport heeft een maatschappelijke, educatieve en culturele functie en de positieve aspecten van sport hebben voor de Amsterdamse samenleving grote toegevoegde waarden.

De waarde van sport voor ontplooiing van het individu

Sportparticipatie draagt bij aan karaktervorming, gezondheid en welbevinden. Sport stimuleert individuele waarden zoals prestaties verrichten, gezond bezig zijn en het leren omgaan met winnen en verliezen.

De waarde van sport voor de sociale structuur van de stad

Sportbeoefening impliceert het rekening houden met anderen en zich schikken naar (spel)regels. Deze waarden dragen bij aan het gemeenschaps- en verantwoordelijkheidsgevoel van mensen.

Deelname aan sport in een structureel verband geeft mogelijkheden voor sociale relaties en vriendschappelijke contacten. Dit bevordert de mobiliteit van personen en stimuleert multiculturele uitwisselingen. Sport als vrijetijdsbesteding draagt bij aan preventie van overlast en criminaliteit.

De waarde van sport voor de gezondheid van de Amsterdammers

Over het algemeen bewegen mensen in het dagelijks leven te weinig om een gunstig effect te bereiken ten aanzien van fitheid en gezondheid. Een groot aantal Amsterdammers voldoet niet aan de 'Nederlandse Norm Gezond Bewegen' (NNGB)¹. In de nota Lokaal gezondheidsbeleid 2003-2007; Gezond leven in gezond Amsterdam, wordt het bevorderen van een actieve leefstijl benoemd als één van de kernpunten van gezondheidsbeleid. Stimulering van sportparticipatie kan ertoe leiden dat meer mensen een actieve leefstijl aannemen en op die wijze hun gezondheid positief beïnvloeden. Voor de meeste mensen is plezier in sport de belangrijkste drijfveer voor een actieve leefstijl.

De waarde van sport als vrijetijdsbesteding

Sport is in Nederland de belangrijkste wijze van vrijetijdsbesteding. Mensen beleven veel plezier aan actieve en passieve sportbeoefening. Sport heeft een laagdrempelig karakter, men kan zijn eigen doelen stellen. Doordat sportactiviteiten vrijwel automatisch positieve contacten met anderen tot stand brengen, biedt sport mensen volop de gelegenheid zichzelf te zijn in relatie tot anderen.

Wij zijn van mening dat een evenwichtig sportbeleid van grote betekenis is om Amsterdammers een verantwoorde vorm van vrijetijdsbesteding te bieden.

De waarde van de topsport voor de breedtesport en van de breedtesport voor de topsport

¹ Met betrekking tot volwassenen: de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) gaat ervan uit dat tenminste vijf dagen per week, 30 minuten per dag, matig intensieve lichaamsbeweging belangrijke gezondheidswinst oplevert, terwijl drie maal per week intensieve lichamelijke inspanning nodig is om fit te blijven. (Trendrapport Bewegen en Gezondheid 2000-2001, TNO, 2002).

De breedtesport vormt de basis voor de topsport. Hoe breder deze basis, des te meer kans dat uit die basis door talentherkenning en talentontwikkeling topsporters voortkomen. Omgekeerd kan er van de topsport een stimulerend effect uitgaan op de breedtesport. Topsport en breedtesport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar wederzijds. Topsport heeft zowel amusementswaarde als een voorbeeldfunctie.

Topsporters uit Amsterdam en topsportevenementen in Amsterdam kunnen een stimulans zijn voor duizenden mensen om ook te gaan sporten of om te blijven sporten. Een directe betrokkenheid van topsporters bij sportstimuleringsactiviteiten kan een extra impuls geven aan deze activiteiten.

3 Sportparticipatie en sportstimulering in Amsterdam

In dit hoofdstuk beschrijven we de stand van zaken ten aanzien van sportparticipatie en belichten vervolgens de posities en rollen van de centrale stad en de stadsdelen in de uitvoering van het sportstimuleringsbeleid. Tevens gaan we in op de sportmogelijkheden voor mensen met een beperking².

3.1 Welke Amsterdammers sporten er?

Het is opvallend dat een groot aantal Amsterdammers momenteel niet structureel deelneemt aan georganiseerde sportactiviteiten. De sportparticipatie van een aantal specifieke groepen ligt zelfs onder de 30%. Er is dus veel te winnen in Amsterdam. Door inzet van de juiste instrumenten willen we stimuleren dat meer Amsterdammers gaan sporten.

Tabel 1 Verdeling Amsterdamse sporters naar leeftijd (één keer per week of vaker)

	Percentage
6 – 11 jaar	34%
12 – 17 jaar	38%
18 – 24 jaar	33%
25 – 39 jaar	35%
40 – 54 jaar	30%
55 – 64 jaar	28%
65 en ouder	31%
Allen	36%

Bron: *Amsterdamse sport in cijfers: 1999* (DSP-O+S, jan. 2000)

Uit het onderzoek van *De Amsterdamse Sport in cijfers: 1999* (DSP-O+S, jan. 2000) blijkt dat 36% van de Amsterdamse bevolking één of meer keren per week sport. Met 36% sportdeelname doet de Amsterdammer minder frequent aan sport dan de gemiddelde Nederlander, waarvan 51% minstens één keer per week aan sport doet (AVO '95).

De Staat van de Stad meldt een gemiddeld percentage van 53% wekelijkse sporters. De mate van sportparticipatie, zoals gevonden in beide onderzoeken van het Amsterdamse bureau Onderzoek en Statistiek, vertoont een groot verschil. De nieuw uit te voeren sportmonitor zal in 2003 duidelijkheid moeten geven over de groeitrend in sportparticipatie. Vergeleken met de gemiddelde landelijke deelname is de Amsterdamse bevolking ook minder actief op het terrein van ongebonden sporten als wandelen, fietsen en skeeleren.

Voor een effectief sportstimuleringsbeleid is het van belang duidelijk in kaart te brengen welke Amsterdammers niet of slechts incidenteel sporten (minder dan één keer per week). Uit *De aanvullende analyses Staat van de Stad: sporten in Amsterdam* (O+S, dec. 2001) kunnen we de kenmerken van de niet-sportende Amsterdammers naar voren halen. Juist deze groep is voor het ontwikkelen van effectief sportstimuleringsbeleid interessant. Dat is immers de doelgroep waarop het te ontwikkelen beleid gericht moet zijn, zodat ook zij in de toekomst regelmatig deelnemen aan sport en daaraan veel plezier gaan beleven.

² In deze nota spreken we over 'mensen met een beperking' waar we het hebben over alle mensen met een motorische, visuele, auditieve of verstandelijke beperking en mensen met een chronische aandoening.

Karakteristieken van de niet-sporters

De belangrijkste determinant voor het niet-sporter zijn is het **opleidingsniveau**. Van de Amsterdammers met een laag opleidingsniveau (Lo/Lbo/Mavo) doet 62% niet of slechts incidenteel aan sport. Naarmate men lager opgeleid is, is men vaker een niet- of incidentele sporter.

Binnen het opleidingsniveau spelen vervolgens twee factoren een rol.

1. Voor Amsterdammers met een lage opleiding geldt dat **het inkomensniveau** van belang is: hoe lager het inkomen van lager opgeleiden, hoe vaker men behoort tot de groep niet- of incidenteel sporter.
2. Voor Amsterdammers met een middelbare en hogere opleiding is **leeftijd** een belangrijk kenmerk: ouderen zijn hierbinnen relatief vaker een niet- of incidentele sporter.

Een andere determinant is **etniciteit**.

Turkse en Marokkaanse jeugd is veel minder vaak lid van een sportvereniging in vergelijking met leeftijdsgenootjes, terwijl zij wel graag sporten. Vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst sporten veel minder dan vrouwen van autochtone afkomst of vrouwen met een andere etnische achtergrond, ook in ongebonden sporten³.

Ten aanzien van sportdeelname door mensen met een beperking zijn geen duidelijke cijfers voorhanden. Amsterdam heeft in 2000 wel het aantal sporters met een beperking, die in Amsterdam deelnemen aan georganiseerd sporten geteld, maar de omvang van de totale doelgroep en de sportparticipatiegraad is in de sportmonitor 1999 niet onderzocht.

3.2 Het Amsterdamse sportstimuleringsbeleid

3.2.1 De huidige rolverdeling in de sportstimulering

De sportstimulering in Amsterdam kent een historie die vele jaren terug gaat. Tot 1990 werd de sport in Amsterdam centraal georganiseerd vanuit de Dienst voor de Sport en haar voorgangers. De verenigingssport was in die jaren sterk en bereikte een grote groep actieve Amsterdamse sporters.

Met de decentralisatie in 1990 is de sport voor een belangrijk deel de bevoegdheid van de stadsdelen geworden. Een aantal taken en bevoegdheden in de sport is de verantwoordelijkheid van de centrale stad gebleven. De stadsdeel overstijgende organisatie van het onderwijs en de verenigingssport maken dat sportstimuleringsinterventies waarin onderwijs en sportverenigingen een belangrijke rol spelen het meest efficiënt vanuit een centrale organisatie kunnen worden gecoördineerd.

Een **centrale** taak is - in samenwerking met sportverenigingen, sportbonden en scholen - het voeren van de regie over jeugdsportstimuleringsactiviteiten.

De sportstimulering gericht op jeugd (6 tot 12 jaar en 12 tot 18 jaar) en de aangepast sporters is als centrale taak vormgegeven. Vanaf 1993 zijn er vanuit het project *Jeugdsport in Beweging* goede relaties tot stand gebracht tussen sportverenigingen en scholen voor primair onderwijs. Dankzij de samenwerking tussen deze scholen en de sportverenigingen hebben legio Amsterdamse kinderen kennis gemaakt met de verenigingssport. De ontwikkeling en uitvoering van het *Topscore* programma voor het voortgezet onderwijs heeft sinds de start in 1998, inmiddels zijn vruchten afgeworpen op 26 scholen met 40 vestigingen.

Voor groepen mensen met een beperking die sportactiviteiten willen ondernemen in Amsterdam is er de praktische- en financiële ondersteuning vanuit een deskundig servicepunt. Vanuit deze centrale zorg voor het aangepast sporten zijn sinds 1990 talrijke sportmogelijkheden gecreëerd bij sportverenigingen en zelforganisaties. Dankzij de ondersteuning in de eerste ontwikkeling

³ Ongebonden sporten zijn de sporten waarin de sporters niet lid hoeven te zijn van een vereniging om de sport te kunnen uitoefenen zoals bijvoorbeeld: skaten, wandelen, schaatsen, fietsen, hardlopen en bezoek aan sportscholen.

van passende activiteiten is een continue groei van sportaanbod voor mensen met een beperking mogelijk gemaakt.

Met de ondersteuning van de ontwikkeling van het Sportcentrum Nieuwe Stijl wordt een impuls gegeven aan een bundeling van krachten en afstemming van samenhangend sportaanbod op stadsdeelniveau.

Decentraal wordt door het sportbuurtwerk een groot aantal activiteiten georganiseerd die zijn toegespitst op de speciale mogelijkheden die een buurt heeft. Kenmerk van deze activiteiten is de laagdrempeligheid. Sporters kunnen zonder lidmaatschap deelnemen tegen zeer lage tarieven.

Het sportbuurtwerk verzorgt in een aantal stadsdelen een sportaanbod voor schoolgaande jeugd. De stadsdelen ondersteunen de sportverenigingen en andere organisaties die het sport- en beweegaanbod in de wijk verzorgen.

De sportverenigingen in Amsterdam hebben natuurlijk ook een rol als het gaat om introductie en kennismaken met sport. Sportverenigingen hebben hun locatie binnen een stadsdeel; het verzorgingsgebied is echter veelal stadsdeel overstijgend. De aansprekende activiteiten en sportieve prestaties van een aantal topclubs in Amsterdam hebben hun invloed op de beleving van sport door de Amsterdammers.

3.2.2 Toekomstvisie op de rolverdeling tussen de aanbieders van bewegingsactiviteiten en sport ten aanzien van sportstimulering

Centrale taken

1. Regiefunctie: De verantwoordelijkheid voor het model van kennismakingstrajecten waarin jeugd via een samenwerking van het onderwijs en de sportverenigingen een ruime variatie aan sporten leert kennen en na schooltijd kan deelnemen aan sportactiviteiten in de school of de naaste omgeving van de school.
2. Informatietaak: Voor de Amsterdammer zal aan één loket steeds alle actuele informatie over sportaanbod en accommodaties beschikbaar zijn.
3. Kenniscentrum: Om in de komende jaren de sportstimulering te richten op de vraag van de Amsterdamse bevolking zal met behulp van monitoring en het inhaken op (landelijke) trends in de sport, het actuele aanbod steeds kunnen worden bijgesteld. Door jaarlijks in kaart te brengen wat er op wijkniveau aan sportaanbod bestaat wordt het ook mogelijk de zogenaamde witte vlekken te bepalen en extra ondersteuning te verlenen om te komen tot een passend volume van laagdrempelig sportaanbod.
4. Ontwikkeelfunctie: Ons College zal vernieuwende voorbeeldprojecten en programma's ontwikkelen waaruit ten behoeve van het sportstimuleringsaanbod in de stadsdelen keuzes kunnen worden gemaakt en ondersteuning op maat kan worden geleverd. Stimuleren van ontwikkeling door het tot stand brengen van duidelijke structuren voor aanbod vanuit het onderwijs en een stimuleringsfonds voor nieuw aanbod door de sportbuurtorganisaties zullen moeten leiden tot een fijnmazig en zich steeds vernieuwend sportaanbod. Veel ontwikkeling is nog nodig op het vlak van aangepast sporten ten aanzien van de organisatorische integratie⁴ en het ondersteunen van stadsdelen in wijkgerichte interventies op het gebied van sport voor mensen met een beperking.

Decentraal

Decentraal liggen de taken en bevoegdheden voor de sport op het vlak van accommodaties, inrichting van de openbare ruimte en aanbod van sportbuurtwerk. Voor de ontwikkeling van

⁴ Organisatorische integratie: het opzetten van een speciale groep, afdeling of team binnen een reguliere sportvereniging.

nieuwe sporten en de ongebonden sportbeoefening zal in de wijken c.q. stadsdeelsectoren de juiste ruimte en structuur moeten worden gecreëerd. Voor veel mensen zijn juist de ongebonden sporten toegankelijker door het ontbreken van het competitie-element en de vrije keuze van het moment van sportbeoefening. De ontwikkeling van 'Sportcentra Nieuwe Stijl' kan een extra impuls geven aan de sportparticipatiegraad van groepen die nu nog weinig aan sport doen.

Vanuit het sportbuurtwerk zijn er mogelijkheden voor zeer directe contacten met bewoners van het stadsdeel. Sportactiviteiten presenteren aan al bestaande groepen, die bijeenkomen voor gezamenlijke activiteiten die (nog) geen verband houden met sportbeoefening, biedt mogelijkheden meer mensen te interesseren voor sportbeoefening en bewegingsactiviteiten. Deze wijze van sportstimulering wordt ook landelijk ondersteund vanuit de NISB⁵, onder de noemer 'Community Based Intervention'.

De sportverenigingen

De Amsterdamse sportverenigingen behouden hun positie als belangrijke aanbieder van sportactiviteiten. Samenwerking met (brede) scholen en andere maatschappelijke organisaties, zoals welzijn- en zorginstellingen, kan ervoor zorgen dat verenigingen een sterkere band opbouwen met de wijken in de nabijheid van de wedstrijd- en trainingslocatie. Sportverenigingen kunnen in de toekomst vooral met veel continuïteit en kwaliteit leden aan zich binden.

3.3 De bijzondere positie van het aangepast sporten voor mensen met een beperking

Het Amsterdamse beleid is gericht op integratie en participatie van alle Amsterdammers, dus ook die met een beperking. Er moet echter nog wel het nodige gebeuren om alle belemmeringen weg te nemen.

Het werkveld van het aangepast sporten heeft op zich in Amsterdam een flinke omvang. Op decentraal niveau blijkt het echter als specialisme te klein om voldoende expertise te kunnen ontwikkelen. Gezien de omvang van de problematiek voor sporters met een beperking is het van groot belang dat Amsterdam gericht aandacht blijft geven aan het verkleinen van de belemmeringen die er (nog) bestaan op het vlak van sporten voor mensen met een beperking. Afhankelijk van de aard van de beperking blijkt het voor veel (potentiële) sporters (nog) niet mogelijk om spontaan te beslissen dat ze willen sporten. Een rolstoeltennisser die opeens bedenkt dat hij wel zin heeft in een partijtje tegen zijn vriend, kan niet een uur later al de tennisbaan oprijden. Dit geldt eveneens voor de supporter met een beperking die op het laatste moment besluit dat hij een sportwedstrijd of -evenement wil bezoeken. Gaan sporten of naar een wedstrijd gaan kijken vereist veel organisatie. Sporters en supporters met een beperking zijn voor een groot deel afhankelijk van (vrijwillige) begeleiders, van aangepast vervoer en eenmaal op de plaats van bestemming van het feit of de accommodatie gemakkelijk toegankelijk is. Supporters met een beperking 'zitten' net als iedereen graag op een plek waar ze de wedstrijd goed kunnen volgen.

Knelpunten waar mensen met een beperking in Amsterdam mee te maken hebben als ze willen sporten zijn:

1. Onvoldoende toegankelijke en onbruikbare sportaccommodaties

Veel sportaccommodaties (en dat geldt zowel voor clubhuizen/verenigingsgebouwen, en sportvoorzieningen bij scholen als voor (commerciële) sportscholen/fitnesscentra) zijn nog onvoldoende toegankelijk of bruikbaar.

- Er is soms wel gedacht aan een oprit, maar de helling is te steil;
- Er ontbreekt een lift of deze is moeilijk bereikbaar;

⁵ NISB: Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen.

- Indien er al een aangepast toilet en douche aanwezig is, is deze vaak op slot of of in gebruik als opslagruimte;
 - Geen tot weinig ruimte aanwezig op de tribune of in de sportzaal voor supporters in een rolstoel;
 - Voor rolstoelers en kleine mensen is het onmogelijk om op normale wijze in de kantine aan de bar een bestelling te doen;
 - Een alarm dat alleen hoorbaar maar niet zichtbaar attendeert op een gevaarlijke situatie gaat voorbij aan gebruikers met een auditieve beperking;
 - Bij sportwedstrijden en –manifestaties waar toespraken worden gehouden of waar achtergrondinformatie een essentieel onderdeel is tijdens de wedstrijd, gaat veel plezier van het evenement voor mensen met een auditieve beperking voorbij indien niet tegelijkertijd deze informatie ook visueel wordt aangeboden;
 - Soms is de vloer (gebruikt materiaal, kleursamenstelling) van de sportaccommodatie ongeschikt voor gebruikers met een beperking en is de sportaccommodatie onoverzichtelijk;
 - ‘Samen naar school’ betekent ook ‘samen’ sporten op school tijdens de gymles en tijdens de verlengde schooldag. Maar zijn de gymlokalen, het sport- en spelmateriaal en de lesstof aangepast aan leerlingen met een beperking?
2. *Moeilijk bereikbare sportaccommodaties*
- Hoge instap in het gemeentelijk openbaar vervoer;
 - Dure parkeerplaatsen die vaak ook ver van de ingang verwijderd liggen.
3. *Vervoersproblemen*
- Hoe komt de individuele sporter die binnen Amsterdam naar een training of wedstrijd wil, bij de sportaccommodatie? En hoe komt hij weer thuis?
 - Is stadsmobiel hiervoor wel de gewenste oplossing als deze verschillende mensen mee moet nemen die allemaal een andere bestemming hebben? Is de sporter dan wel op tijd om mee te doen aan de gewenste sportactiviteit?
 - Ook de supporter ondervindt problemen bij het vervoer van en naar een wedstrijd.
4. *Gebrek aan middelen voor specifieke maatregelen gericht op aangepast sporten*
- Er zijn te weinig financiële middelen om bijvoorbeeld sporters die in een elektrische rolstoel zitten een geldelijke ondersteuning te geven voor het aanschaffen van een speciale elektrische sportrolstoel;
 - Er is geen mogelijkheid om een aantal speciale sportrolstoelen/tennisrolstoelen aan te schaffen om deze uit te lenen aan mensen die eerst willen ervaren of een bepaalde rolstoelafhankelijke sport hen wel bevalt voordat zij tot de aanschaf van een dergelijke dure sportrolstoel willen overgaan;
 - Er is te weinig geld om bijvoorbeeld een lokale organisatie te helpen om te voorzien in de grote vraag naar professionele begeleiding van kinderen die in het gewone gymnastiek- en sportonderwijs net niet mee kunnen doen.
5. *Tekort aan gekwalificeerd kader*
- Er is onvoldoende gekwalificeerd technisch en organisatorisch kader dat weet om te gaan met mensen met een beperking (ongeacht hun leeftijd en wat deze beperking inhoudt);
 - Er zijn te weinig vrijwilligers om bijvoorbeeld de arbeidsintensieve zwem- en sportactiviteiten voor mensen met een zware, meercomplexe beperking te begeleiden. In sommige gevallen is zelfs een één op één situatie noodzakelijk.

4 Sport als vrijetijdsbesteding voor alle Amsterdammers

De doelstelling van de gemeente Amsterdam is dat meer Amsterdammers één of meerdere malen per week actief deelnemen aan sportactiviteiten.

Uit de resultaten van de Amsterdamse sportmonitor 1999 blijkt dat slechts 36% van de Amsterdammers wekelijks aan sport doet en 55% doet dat eens per maand.⁶ Landelijke cijfers voor sportdeelname geven aan dat gemiddeld 51% van de Nederlanders één keer per week deelneemt aan een sportactiviteit. Het streefcijfer voor Amsterdam is 46% wekelijkse sporters en het percentage Amsterdammers dat maandelijks sport zal moeten stijgen naar 65%.

Sportparticipatie in de toekomst wordt beïnvloed door een aantal nog onbekende factoren, zoals technologische, planologische en demografische ontwikkelingen en trends en ontwikkelingen in de sport. De belangrijkste voorwaarden tot sportparticipatie blijven echter persoonsgebonden. Denk aan de motivatie, voorkeuren en mogelijkheden of het zelfbeeld van individuele burgers. Overheidsbeleid op deze persoonsgebonden aspecten heeft, behalve op jonge leeftijd, beperkte invloed.

Nu de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) inactiviteit heeft benoemd als de belangrijkste risicofactor voor vroegtijdig overlijden,⁷ is er veel publiciteit en aandacht voor de negatieve invloed van inactiviteit op de gezondheid van mensen en liggen er goede mogelijkheden om een grotere groep mensen aan te spreken op hun bewegingsparticipatie. De gemeente Amsterdam streeft ook vanuit het gemeentelijke gezondheidsbeleid⁸ naar een actieve leefstijl voor meer Amsterdammers. Hierin speelt de sportstimulering een belangrijke rol.

4.1 Doeltreffende acties

Om te stimuleren dat meer mensen regelmatig deelnemen aan bewegingsactiviteiten en sport gaan we wervende activiteiten ontplooiën. De wijze waarop deze activiteiten worden bekendgemaakt en aangeboden is van groot belang voor het succesvol aanspreken van nieuwe sporters.

We willen dat in het Amsterdamse onderwijs sport weer een belangrijke plaats gaat innemen. Binnen het lesrooster én na schooltijd moet veel meer aandacht zijn voor sport om te bereiken dat jonge mensen structureel betrokken raken bij bewegingsactiviteiten en sport. Daarnaast moet de toegankelijkheid van sport letterlijk en figuurlijk voor alle groepen in de samenleving worden vergroot.

Het uiteindelijke resultaat van de sportstimulering in Amsterdam zal zijn dat er vanuit sterke moderne sportverenigingen, schoolsport met hoge kwaliteit en aansprekend sportbuurtwerk een breed sportaanbod bestaat waarin iedere Amsterdammer kan sporten op zijn eigen niveau, in een sport die hij zelf kiest en op het moment dat het hem het beste uitkomt.

Om planmatig vorm te kunnen geven aan het beleid wordt er gewerkt met doelstellingen, een duidelijk omschreven resultaat en concrete maatregelen. Resultaten van periodiek onderzoek naar de sportparticipatiegraad van de diverse groepen Amsterdammers zal de basis zijn voor de invulling van het Amsterdamse sportbeleid en het tot stand brengen van het sportstimuleringsaanbod.

⁶ De Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO) bepaalt dat iemand een 'sporter' is als hij of zij twaalf keer per jaar een sport beoefent.

⁷ Tijdens de 'Sports for All' conferentie 2002 op het nationaal sportcentrum Papendal (Arnhem), is in een speciale bijeenkomst, georganiseerd door de WHO, aandacht gevraagd voor de gevolgen van inactiviteit op de gezondheid. De gezondheidsgevolgen van een inactieve leefstijl zijn op dit moment wereldwijd doodsoorzaak nummer één.

⁸ 'Gezond leven in Gezond Amsterdam' de nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2003-2007, wordt voor 1 juli 2003 vast gesteld. Deze nota is door de GG&GD ontwikkeld.

4.2 Acht doelstellingen voor effectieve sportstimulering

Doelstelling 1: In de vrijetijdsbesteding van Amsterdammers heeft sport een vaste plek

Sportparticipatiegraad van de verschillende Amsterdamse bevolkingsgroepen

Amsterdam is een stad met een grote diversiteit aan bevolkingsgroepen en voor een aantal van deze groepen is sportstimulering van groot belang om de sport een plaats te geven in de vrijetijdsbesteding van deze Amsterdammers. Daartoe behoren Amsterdammers met een niet-Nederlandse achtergrond, mensen met een beperking en senioren. Amsterdam wil een *Capital of Sports* zijn voor al haar inwoners. Ons College heeft er in zijn programakkoord 2002-2006 voor gekozen zowel letterlijk als figuurlijk drempels weg te halen zodat sportaccommodaties en sportverenigingen toegankelijk zijn voor alle potentiële sporters, waaronder ook mensen met een beperking. Dit wordt gerealiseerd door het creëren van voorwaarden aan het toekennen van ondersteuning.

We hebben ook aandacht voor de verschillen in bijvoorbeeld communicatie en sportkeuzes tussen de diverse groepen bewoners van Amsterdam. We houden hiermee rekening bij de te nemen maatregelen.

De omvang van de bevolkingsgroep van 65 jaar en ouder groeit. Dit is het gevolg van een toegenomen levensverwachting en het vergrijzen van de groep 'babybombers'. Stimulering van sport als vrijetijdsbesteding voor de groep (aankomende) senioren bestaat uit het aanbieden van passende sportaccommodaties voor sporten die tot op hoge leeftijd kunnen worden beoefend. Deze generatie is bekend met sportbeoefening en zal in de gelegenheid worden gesteld over te stappen op sporten die tot op hogere leeftijd te beoefenen zijn. Het is bovendien noodzakelijk dat er specifieke sportstimuleringsprogramma's worden ontwikkeld waarmee de toegankelijkheid van sportactiviteiten voor mensen met een lage Sociaal Economische Status⁹ (SES) wordt vergroot. Het faciliteren van sport- en beweegactiviteiten komt de gezondheid, fitheid, zelfredzaamheid en daarmee het zelfbeeld en welbevinden ten goede.

Tabel 2 Verdeling sporters naar leeftijd

6 – 11 jaar	van	34%	naar	44%
12 – 17 jaar	van	38%	naar	48%
18 – 24 jaar	van	33%	naar	43 %
25 – 39 jaar	van	35%	naar	45%
40 – 54 jaar	van	30%	naar	40%
55 – 64 jaar	van	28%	naar	38%
65 en ouder	van	31%	naar	41%
Allen	van	36%	naar	46%

Bron: Amsterdamse sport in cijfers: 1999 (DSP-O+S, jan. 2000)

Een stijging van tien procentpunt in sportparticipatie is veel. Resultaten van recenter onderzoek dan de sportmonitor 1999 geven echter aan dat de sportparticipatie in Amsterdam sinds 1999 al enigszins is verbeterd. Als gevolg van afwijkende definities voor het begrip sporter zijn deze cijfers niet te vergelijken met de cijfers van de Amsterdamse sportmonitor. De sportparticipatie van 55-plussers stijgt bijvoorbeeld als gevolg van het feit dat sport voor deze nieuwe generatie ouderen geen onbekend fenomeen is. Ze zijn de eerste generatie ouderen die is opgevoed met sport als onderdeel van het dagelijks leven.

⁹ De Sociaal Economische Status (SES) van personen wordt bepaald door de positie die mensen innemen in onze maatschappij (sociale stratificatie). Opleiding, beroep en inkomen zijn de belangrijkste factoren waarop gescoord wordt om de SES van iemand te bepalen.

Te bereiken resultaat::	In 2006 is de sportparticipatiegraad van alle doelgroepen met 10 procentpunt gestegen ten opzichte van 1999.
Doelgroep:	(Potentiële) sporters in Amsterdam.
Maatregel:	Sportstimulering richten op specifieke groepen, waardoor per doelgroep de geschiktste aanbiedingsvormen kunnen worden gebruikt. Ten aanzien van jeugd en mensen met een beperking worden bij doelstelling 2 tot en met 5 concrete maatregelen genoemd. Om meer Amsterdammers in staat te stellen te sporten investeren we in de ontwikkeling van kader en accommodaties (doelstelling 6 en 7).

Om dit resultaat te bereiken moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

1. Amsterdamse scholen bieden kwalitatief goed sport- en bewegingsonderwijs (zie doelstelling 4);
2. Amsterdamse scholen hebben een structureel naschools sportaanbod (zie doelstelling 4);
3. Sportverenigingen bieden een aansprekend programma aan (potentiële) leden (zie doelstelling 2);
4. Het Sportcentrum Nieuwe Stijl wordt benut voor incidentele en structurele sportbeoefening in georganiseerd en ongeorganiseerd verband (decentrale ontwikkeling in het sportaanbod).

Doelstelling 2: Sport is toegankelijk voor alle Amsterdammers

Toegankelijkheid van de georganiseerde sport

In Amsterdam zijn verenigingen in 101 verschillende sporten actief. Hiermee is er voor iedere Amsterdammer de mogelijkheid een sport te kiezen die bij hem of haar past. Er is volop keuze in individuele sporten, duosporten en teamsporten. Veel sporten zijn bovendien op alle niveaus te beoefenen. Zowel de recreant als de topsporter kan in Amsterdam terecht.

Deelname van sporters met een etnische achtergrond binnen de sportverenigingen blijft achter ten opzichte van de autochtone sporters. Dit geldt voor alle leeftijdsgroepen en vooral voor vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst. Senioren en mensen met een beperking hebben behoefte aan een aangepast sportaanbod. Het creëren van voldoende variatie en capaciteit om aan de behoefte van deze groepen te voldoen vraagt extra inspanningen en stimulering door ons College. De Amsterdamse sportverenigingen en de stadsdelen krijgen dan ook ondersteuning bij het ontwikkelen en uitvoeren van sportstimuleringsactiviteiten.

Te bereiken resultaat:	De georganiseerde sport in Amsterdam biedt een passend sportaanbod voor alle Amsterdammers, met name voor etnische groepen, senioren en mensen met een beperking.
Doelgroep:	(Potentiële) sporters in Amsterdam.
Maatregelen:	<p>Via onderwijs en verenigingssport stimuleringsactiviteiten tot stand brengen specifiek voor groepen met een lage(re) sportparticipatiegraad. Activiteiten op het vlak van jeugdsportstimulering doelmatig inzetten op groepen leerlingen op achterstandscholen, het speciaal onderwijs en het VMBO.</p> <p>Het organiseren van schoolsportclubs direct na schooltijd die als dependance van bestaande sportverenigingen functioneren; dit om een betere overgang te creëren van schoolsport naar verenigingssport.</p> <p>Verenigingsondersteuning inzetten om knelpunten bij de sportverenigingen te helpen aanpakken.</p> <p>Het inzetten van de stadspas voor de contributiekortingsregeling zal de toegankelijkheid van bewegingsactiviteiten en sport vergroten.</p> <p>Sportverenigingen ondersteunen in het realiseren van sportaanbod voor mensen met een beperking.</p>

Faciliteren van de ongebonden sporten

De rol van de overheid ten aanzien van de ongebonden sporten is er voornamelijk één van faciliteren van accommodatie en speelveldjes in de publieke ruimte. Veel ongebonden sportbeoefening vindt plaats binnen het sportbuurtwerk, de commerciële sportscholen, in parken en op straat of plein. De verantwoordelijkheid voor deze facetten van sportbeleid ligt bij de stadsdelen. Een voorbeeld van best practice Sportbuurtwerk: Kickboxlessen voor jongeren met een Marokkaanse achtergrond uit de Chasseebuurt in stadsdeel de Baarsjes.

Uit de huidige activiteiten in Amsterdam blijkt dat sportdeelname in ongebonden sporten zoals skaten, klimmen, fitness, streetdance en cheerleading vooral populair is bij jongeren in het VMBO. Gerichte introductie in deze sporten via *Topscore* zal een goede opstap zijn voor deelname aan deze sporten. Voor meisjes zal vooral ook streetdance en cheerleading op het programma moeten blijven.

Vanuit het concept van 'Community Based Intervention' (CBI), worden sportstimuleringsactiviteiten gericht op al bestaande sociale groepen. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan ouders (vooral moeders) van schoolgaande kinderen. Ook het ontwikkelen van specifiek aanbod in het Sportcentrum Nieuwe Stijl, gericht op groepen uit de buurt, biedt nieuwe mogelijkheden.

De inzet van de stadspas kan de toegankelijkheid van bewegingsactiviteiten en sport vergroten door het aanbieden van korting op deelnameprijzen.

Doelstelling 3: Een sportloopbaan bieden aan alle jonge sporters

Amsterdam heeft ervoor gekozen om door middel van het Amsterdamse Sportcontinuüm alle jonge sporters een sportloopbaan te bieden op het door hen gewenste niveau van sportbeoefening (van oriëntatie en participatie naar prestatie en topprestatie). Er is aandacht voor sportbeoefening op elk niveau: recreatief, competitief en topsport.¹⁰

We willen het belang van kwaliteit in de lessen lichamelijke opvoeding in het onderwijs benadrukken door deelname aan Amsterdamse sportstimuleringsactiviteiten alleen open te stellen voor scholen met een vakleerkracht lichamelijke opvoeding.

De positieve voorbeeldfunctie van topsporters (en dat geldt ook voor topsporters met een beperking en topsportverenigingen) benutten we voor de breedtesport om daarmee jonge mensen te interesseren voor sportdeelname.

¹⁰ Zie bijlage 1.

Te bereiken resultaat:	Alle Amsterdamse jeugd maakt op school kennis met sport en het sportaanbod binnen de sportvereniging(en) en krijgt daarin een passend aanbod voor eigen sportdeelname.
Doelgroep:	Schoolgaande jeugd.
Maatregelen:	<p>Jeugdsportstimuleringsactiviteiten ontwikkelen en afstemmen met scholen en het sportaanbod van de stadsdelen op basis van samenwerking en co-financiering.</p> <p>Ondersteuning van de ontwikkeling van sportmogelijkheden in de brede school.</p> <p>Voorwaarde voor deelname aan het Amsterdamse sportstimuleringsaanbod is dat op de deelnemende scholen vakleerkrachten lichamelijke opvoeding het sport- en bewegingsonderwijs verzorgen.</p> <p>Samen naar school = samen sporten en dit houdt in dat de gymlokalen, het sport- en spelmateriaal en de lesstof zijn aangepast voor leerlingen met een beperking.</p>

Jeugdsportparticipatie in georganiseerde sport

De participatiegraad voor georganiseerde sport ligt voor Amsterdamse jeugd lager dan het landelijke gemiddelde. Nu is het vrijetijdsaanbod in Amsterdam natuurlijk zeer gevarieerd en hebben jonge mensen al volop keuze uit verschillende manieren van vrijetijdsbesteding. Dat is echter niet de enige oorzaak voor een lagere participatie aan sportactiviteiten. Er is een aantal factoren in Amsterdam waardoor de drempel om aan sport te doen juist hoger is dan elders. De aanwezigheid en capaciteit van sportverenigingen is niet in de hele stad optimaal. Vooral binnen de 'Ring' is het aantal sportverenigingen met ruimte voor jeugdleden beperkt. Ook zijn er scholen gehuisvest in oude gebouwen waarin een goede accommodatie voor sportonderwijs ontbreekt. Hierdoor heeft de introductie van sportactiviteiten niet de gewenste kwaliteit. Tevens is er een nijpend tekort aan kader (zie doelstelling 5).

De gemeente Amsterdam wil een rol spelen in het optimaliseren van het aanbod van georganiseerde sport voor de jeugd. De gemeente is echter niet de enige partij die hiervoor moet zorgen. De georganiseerde sport en de scholen hebben eveneens een belangrijke rol. Ons College zal de structuur voor georganiseerde jeugdsport in samenwerking met de scholen en de sportverenigingen versterken.

Te bereiken resultaat:	Amsterdamse scholieren hebben de mogelijkheid deel te nemen aan georganiseerde sport. Dit vindt plaats bij de sportvereniging of binnen schoolsportclubs.
Doelgroep:	Schoolgaande jeugd.
Maatregelen:	<p>De capaciteit voor de opvang van jeugd bij de sportverenigingen op het juiste niveau brengen, dat wil zeggen, het wegwerken van de wachtlijsten en zorgen voor voldoende beschikbaar technisch kader en trainingsruimte.</p> <p>De contributiekortingsregeling breed bekend maken.</p> <p>Scholen krijgen ondersteuning in het opzetten van schoolsportclubs die verbonden zijn aan sportverenigingen in Amsterdam.</p>

Om doelstelling 3 te kunnen realiseren gaan we de huidige sportstimuleringsproducten die Amsterdam inzet voor de jeugd bijstellen en aanpassen.

Ten aanzien van *Jeugdsport In Beweging* betekent dat: verschil maken tussen pure kennismakingsmodules en modules gericht op het stimuleren van de doorstroom naar verenigingslidmaatschap en het inzetten van professionele trainers.

Voor *Topscore* gelden de volgende actiepunten:

- 1 De relatie met sportverenigingen en sportbuurtwerk versterken;
- 2 Komen tot een structuur waarin op recreatief- en topniveau kan worden gesport.

Aangepast sporten

De Amsterdamse jeugd met een beperking moet, net als hun leeftijdsgenoten, mogelijkheden hebben om deel te nemen aan georganiseerde sport. Amsterdam heeft sinds 1990 op dit terrein al veel bereikt. Mensen met een beperking kunnen inmiddels terecht bij 300 reguliere sportverenigingen; dit waren er in 1990 slechts 4. Sportverenigingen hebben ondersteuning nodig om zich zo te ontwikkelen dat zij ook (potentiële) sporters met een beperking optimale sportfaciliteiten kunnen bieden. Amsterdam geeft die ondersteuning.

Te bereiken resultaat:	Het aangepast sporten is onderdeel van het Amsterdams Sportcontinuüm.
Doelgroep:	Amsterdammers met een beperking.
Maatregelen:	Amsterdam stimuleert en ondersteunt sportverenigingen mogelijkheden te creëren voor aangepast sporten binnen de eigen vereniging. Amsterdam ontwikkelt sportprojecten en -programma's in samenwerking met NebasNsg (de Nederlandse sportorganisatie voor mensen met een beperking), scholen voor het speciaal onderwijs, (kinder)-fysiotherapeuten, revalidatiecentra en sportverenigingen waar mensen met een beperking lid van zijn.

Ontwikkeling van jeugdtalenten

Sport daagt uit en stimuleert jong en oud tot steeds betere prestaties. Talentvolle jonge sporters zullen binnen de Amsterdamse sportstructuur hun weg moeten kunnen vinden naar de juiste (top)club en de beste trainingsfaciliteiten. Door op school, en in de naschoolse activiteiten een breed sportaanbod te laten verzorgen door professionele krachten wordt het mogelijk een structuur op te zetten waarin talenten worden herkend en op de juiste wijze worden begeleid naar het bij hun capaciteiten passende niveau.

Te bereiken resultaat:	Talenten worden vanuit de schoolsport ondersteund en begeleid naar topsportorganisaties.
Doelgroep:	Talentvolle jonge sporters.
Maatregel:	Binnen <i>Topscore</i> een passende structuur creëren voor zes verschillende sporten waarmee het talent wordt begeleid naar de topsportorganisatie.

Om dit resultaat te kunnen bereiken zal aan een aantal voorwaarden moeten worden voldaan:

1. Bevoegde vakleerkrachten lichamelijke opvoeding verzorgen het sportonderwijs in de scholen;
2. Scholen kunnen beschikken over voldoende accommodaties die van goede kwaliteit zijn.

Doelstelling 4: Sportparticipatie door mensen met een beperking verhogen tot 10.000 wekelijkse sporters

Naast een toename van sporters met een conditionele beperking (astma-, (ex)hart- en kankerpatiënten) of chronische aandoening zoals whiplash, cerebro vasculair accident (cva), fibromyalgie, diabetici en aids werd in 2000 tevens geconstateerd dat mensen met een verstandelijke beperking, meervoudig functioneel beperkten en allochtonen met een beperking

een achterstand hadden in sportparticipatie. Daarnaast was er een dalende lijn te zien in de sportdeelname door mensen met een auditieve en visuele beperking. Sport en bewegen is bovendien belangrijk voor mensen die onder behandeling zijn (geweest) bij een psychiater en mensen die lijden aan obesitas. Amsterdam wil meer mensen met een beperking betrekken bij sportactiviteiten.

Te bereiken resultaat:	In 2010 nemen 10.000 mensen met een beperking minimaal één keer per week deel aan sport.
Doelgroep:	Mensen met een beperking die niet (meer) sporten.
Maatregelen:	<p>Er wordt gericht gewerkt aan continuïteit in en evenwichtige spreiding van het sportaanbod aangepast sporten in Amsterdam.</p> <p>Voorlichting geven over de mogelijkheden om aan sport deel te nemen. Actieve benadering van bijvoorbeeld (thuiswonende) jeugdigen met een beperking. De samenwerking met diverse, bij het aangepast sporten betrokken organisaties zal worden gehandhaafd en eventueel worden verstevigd en uitgebreid.</p> <p>De stadsdelen worden ondersteund in het ontwikkelen van een passend sportaanbod in de wijken.</p> <p>Versterking van bestaand beleid gericht op organisatorische integratie van 'aangepast' sporten in de reguliere sportinfrastructuur, alleen waar nodig worden specifieke organisaties voor aangepast sporten opgericht.</p> <p>Stimuleren van verzelfstandiging van activiteiten en het ondersteunen van nieuwe initiatieven van sportverenigingen en belangenorganisaties.</p> <p>Inzet van (oud) topsporters met een beperking voor sportstimuleringsactiviteiten.</p>

Doelstelling 5: In Amsterdam worden topsporters en topsportevenementen op effectieve wijze betrokken en ingezet voor sportstimuleringsactiviteiten

In Amsterdam kunnen 101 verschillende sporten worden beoefend. Voor de breedtesport biedt Amsterdam de ondersteuning voor de ontwikkeling van sportstimuleringsactiviteiten in een zo ruim mogelijk aanbod. In doelstelling 2 geven we aan op welke wijze de Amsterdamse verenigingssport wordt ondersteund in sportstimuleringsactiviteiten. De nota *Vereende krachten* bevat de maatregelen ter ondersteuning van de verenigingssport in het algemeen.

Het is voor de gemeente Amsterdam echter niet mogelijk voor alle 101 sporten op topsportniveau uitgebreide en optimale ondersteuning te bieden. Daarom heeft ons College een keuze gemaakt voor kernsporten. Liever wil Amsterdam een deel van de topsport optimaal faciliteren dan alles een beetje en daarmee elke topsporttak ontoereikend (*Koersen op resultaat, Topsportnota 2003-2010, gemeente Amsterdam, 2003*).

Wanneer voor de kernsporten in alle regio's van de stad een sterke vereniging bestaat en deze verenigingen ook in het onderwijs en de buurt een rol hebben in het sportaanbod, ontstaat er een structuur waarmee breedtesport en topsport gediend zijn. In deze structuur is plaats voor continuïteit en kwaliteit in aanbod voor breedtesportbeoefening maar ook voor talentontwikkeling en topsport. Om dit te kunnen bereiken is intensieve samenwerking met verenigingen, bonden en stadsdelen noodzakelijk en zal afstemming ten aanzien van interventies door stadsdelen en de centrale organisatie leiden tot grotere effectiviteit.

Tabel 3 geeft aan welke takken van sport benoemd zijn tot kernsport. Kernsporten zijn de sporten die kansrijk zijn voor aansprekende prestaties en evenementen en kunnen bijdragen aan het imago *Capital of Sports* (*Koersen op resultaat; Topsportnota 2003-2010, gemeente Amsterdam*).

Tabel 3 Kernsporten in de periode 2003 – 2005

Atletiek	Rugby (heren)
Basketbal	Softbal (dames)
Handbal(dames)	Tennis
Hockey	Turnen (dames)
Honkbal	Voetbal
Korfbal	Wielrennen
Roeien	Zwemmen

Bron: *Koersen op resultaat, Topsportnota 2003-2010, gemeente Amsterdam (2003)*

Voor deze sporten is er in het licht van sportstimulering aandacht voor de drie T-ladder: talentherkenning, talentontwikkeling en topsport. Dat betekent aandacht, begeleiding en ondersteuning voor de ontwikkeling van technisch en organisatorisch kader en de professionalisering van topverenigingen.

De gemeente Amsterdam zal de regierol uit voeren, in het bijzonder voor het opzetten van structuren waarmee de verschillende actoren in het sport(stimulerings)veld hun inzet kunnen optimaliseren en afstemmen. Het ontbreken van overzicht van aanbod en een samenhangende planning van activiteiten is op dit moment een remmende factor op de effectiviteit van het beleid.

Ook zal er vanuit de breedtesportontwikkeling een signaalfunctie ontstaan ten behoeve van keuzes voor nieuwe kernsporten in de toekomst.

Te bereiken resultaat:	In 2010 is er voor 14 kernsporten een optimale stadsbrede organisatiestructuur waarmee samenhang en continuïteit van activiteiten in breedtesport en topsport worden bereikt.
Doelgroep:	(Potentiële)sporters in Amsterdam.
Maatregel:	In samenwerking met sportverenigingen, scholen en sportbuurtwerk projecten ontwikkelen die zorgen voor voldoende en aansprekend sportstimuleringsaanbod per tak van sport.

Sportevenementen

Amsterdam heeft zich voorgenomen jaarlijks twee internationale en dertig nationale topsportevenementen naar Amsterdam te halen. De (tijdelijke) aandacht in kranten en op televisie en mogelijkheden van een bezoek aan een topwedstrijd kan meer mensen betrekken bij de sport. De programmering van sportstimuleringsactiviteiten moet hierop worden afgestemd. Voorafgaand aan evenementen kunnen de Amsterdamse scholen kennismakingsprogramma's uitvoeren, via grootstedelijke vakantieactiviteiten wordt extra aandacht gevestigd op topevenementen en na afloop van het evenement moeten de sportverenigingen in de betreffende tak van sport voorbereid zijn op de mogelijke aanwas van leden.

Te bereiken resultaat:	(Top)evenementen in de sport worden optimaal benut voor sportstimulering.
Doelgroep:	Potentiële sporters in Amsterdam, voornamelijk in de groepen met een lage participatiegraad.
Maatregelen:	De planning van sportstimuleringsactiviteiten afstemmen op de agenda van Amsterdamse en landelijke topsportevenementen. Deelnemers aan de sportstimuleringsprojecten krijgen reductie op toegangsbewijzen of vrijkaarten voor topsportevenementen in Amsterdam.

Amsterdamse toppers voor Amsterdamse talenten

Sportliefhebbers genieten ervan om naar (top)wedstrijden te kijken. Of dat nu een internationaal turngala is of de nationale G-voetbalkampioenschappen. En vaak zet dat vooral jeugdigen aan om zelf die sport eens te gaan proberen. Meer nog dan in het verleden wil ons College van de voorbeeldfunctie van topsporters gebruik maken door topsporters of ex-topsporters in te zetten bij de sportstimuleringsactiviteiten die wij samen met de stadsdelen organiseren. Waar mogelijk en gewenst zal Amsterdam, gekoppeld aan specifieke ondersteuningsmaatregelen, met sportverenigingen, sportbonden of individuele topsporters hier afspraken over maken. In stadsdeel de Baarsjes wordt bijvoorbeeld succesvol gebruik gemaakt van de inzet van Nourdin el Otmani (de Wereldkampioen kickboxen) zeker 80, vooral Marokkaanse jongeren, nemen deel aan activiteiten onder leiding van deze kampioen. Ook in andere stadsdelen zijn (ex)topsporters geïnteresseerd in het verzorgen van sportstimuleringsactiviteiten. In de Sport en Fun toer zijn de clinics van R. Joval (Wereld Kampioen Boksen) erg populair. Er zijn in Amsterdam (nog) te weinig jongeren met een beperking die sporten. Topsporters met en zonder beperking kunnen actief worden betrokken bij de sportstimulering van de jeugd.

Te bereiken resultaat:	Alle Amsterdamse (ex)topsporters die gebruik maken van specifieke faciliteiten van de gemeente Amsterdam zetten zich in ten behoeve van sportstimulering in de tak van sport waar ze goed in zijn.
Doelgroep:	(Potentiële) sporters in Amsterdam.
Maatregel:	Contracten sluiten met Amsterdamse (ex)topsporters, waarin de voorbeeld- en rolmodelfunctie wordt gebruikt voor sportstimuleringsdoeleinden.

Doelstelling 6: De Amsterdamse sport beschikt over voldoende en goed gekwalificeerd kader

Het sportstimuleringsbeleid heeft alleen effect als de sport ook voldoende menskracht heeft voor het verzorgen van goede opvang bij sportverenigingen en -organisaties. Het tekort aan gekwalificeerd kader is op dit moment een knelpunt. Investeren in de ontwikkeling van nieuw kader en het beheren van een databank met informatie over gekwalificeerd kader zal nieuwe mogelijkheden geven voor uitbreiding van het sportaanbod.

Kader en trainers binnen de (reguliere) sportvereniging moeten voldoende deskundig zijn en moeten om kunnen gaan met de veelheid aan beperkingen die een sporter kan hebben. Het Amsterdamse sportkader is op dit moment geen afspiegeling van de bevolking. Specifieke wervingsacties gericht op sporters uit groepen met een lage participatiegraad biedt mogelijkheden het aantal mensen met een kaderfunctie te vergroten maar zal ook stimulerend werken op Amsterdammers uit één van de specifieke doelgroepen. Begeleidend technisch kader heeft namelijk ook een rolmodelfunctie.

Samenwerking met sportbonden, de Nederlandse sportorganisatie voor mensen met een beperking (NebasNsg), de Hogeschool Amsterdam en het ROC Amsterdam ten aanzien van het realiseren van kaderopleidingen zal het voor Amsterdammers makkelijker maken de juiste kaderopleiding te volgen. Ons College zal Amsterdamse scholen voor voortgezet onderwijs aanspreken op de plaats van sport in het curriculum. Het opnemen van 'sport' en 'begeleiding tijdens sport' in de leerweg in het voortgezet onderwijs biedt mogelijkheden om jongeren voor te bereiden op taken in de sport. We streven ernaar dat in 2007 in verschillende delen van de stad in het voortgezet onderwijs LO2¹¹ wordt aangeboden als examenvak.

¹¹ In de huidige twee fasestructuur in het voortgezet onderwijs is het mogelijk aan Havo en Vwo-leerlingen in de 2^e fase van hun studie Lichamelijke Opvoeding als examenvak aan te bieden. In Amsterdam heeft alleen het Calandlyceum deze mogelijkheid in zijn programma opgenomen.

De inzet van scholieren en studenten als stagiair in het Amsterdamse sportstimuleringsaanbod van sportverenigingen, sportbuurtwerk en sportbonden biedt voor de scholen en de sport een 'win' situatie. Amsterdam sluit een convenant met de Hogeschool Amsterdam waarin afspraken worden vastgelegd over de wederzijdse inspanningen om stagiaires een goede stage plek te geven.

Te bereiken resultaat:	In 2010 is er voor de kernsporten voldoende technisch kader beschikbaar om aan de vraag vanuit de sportverenigingen te voldoen.
Doelgroep:	Amsterdamse sporters en scholieren.
Maatregel:	Amsterdam stimuleert nationale sportbonden en opleidingsinstituten tot het organiseren van kadercursussen in Amsterdam voor alle sporten en Amsterdam stimuleert deelname door korting op de cursuskosten.
Te bereiken resultaat:	In 2005 is er een overzicht van Amsterdammers met een kwalificatie als sportleider/trainer of een vergelijkbare opleiding voor sporttechnisch kader.
Doelgroep:	Amsterdamse sportverenigingen en gekwalificeerd kader.
Maatregel:	Sportbonden en sportverenigingen worden jaarlijks benaderd om gegevens aan te leveren over beschikbaarheid en tekort aan gekwalificeerd kader.

Doelstelling 7: De sport- en spelaccommodaties zijn kwalitatief op peil, alle accommodaties zijn goed bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar, ook voor sporters en toeschouwers met een beperking

Uit doelstelling 1 'De sport is toegankelijk voor **alle** Amsterdammers' volgt dat (potentiële) sporters zonder problemen alle sportaccommodaties en clubhuizen moeten kunnen betreden en er gebruik van moeten kunnen maken.

De locaties moeten goed en veilig te bereiken zijn, ook voor het 'aangepast' vervoer en met het openbaar vervoer. Ouders moeten ervan verzekerd zijn dat de (oudere) jeugd veilig alleen de sportaccommodatie kan bereiken. Vrouwen en senioren moeten zonder angst een bezoek kunnen brengen aan de accommodatie waar zij willen sporten.

Ter vergroting van de kwaliteit van de Amsterdamse sportaccommodaties heeft Amsterdam de Verordening Sportaccommodatiefonds, van waaruit op basis van een subsidieverordening financiële steun wordt gegeven bij nieuwbouw en renovatie van sportaccommodaties. Het toekennen van deze financiële ondersteuning is, onder andere, afhankelijk van het voldoen aan een aantal subsidievoorwaarden ten aanzien van toegankelijkheid.

Veel kinderen en jongeren willen dicht bij huis met buurtgenootjes buitenspelen en sporten. In de directe woonomgeving is het noodzakelijk dat hiervoor speelpleintjes en sportveldjes in stand worden gehouden of aangelegd. Ons College zal zich hiervoor inzetten.

Te bereiken resultaat:	Amsterdamse sportaccommodaties zijn goed toegankelijk in alle voorzieningen en bereikbaar voor alle Amsterdammers.
Doelgroep:	Alle (potentiële) Amsterdamse sporters en toeschouwers.
Maatregel:	Bij nieuwbouw en renovatie van lokale sportaccommodaties, waarin de gemeente Amsterdam faciliteert volgens de Verordening Sportaccommodatiefonds, zorgen dat bouw- en herstelplannen worden gecontroleerd ten aanzien van toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking.

Doelstelling 8: Samenhangend sportstimuleringsaanbod in heel Amsterdam.

Om alle Amsterdammers te bereiken is effectievere sportstimulering noodzakelijk. Er is in Amsterdam veel sportaanbod, maar deze activiteiten worden niet op elkaar afgestemd. Er bestaat voor Amsterdammers geen volledig overzicht van het totale aanbod.

Één loket voor informatie over sport

De georganiseerde sport in Amsterdam is niet per stadsdeel geregeld. Veel sportverenigingen hebben een verzorgingsgebied dat over meerdere stadsdelen is uitgestrekt en ook het verzorgingsgebied van scholen, vooral in het voortgezet onderwijs, is niet beperkt tot één stadsdeel. De sportbuurtactiviteiten zorgen echter juist voor een optimaal sportstimuleringsklimaat in de stadsdeelsectoren. Door goede regie en afstemming van verenigingssport, schoolsport en sportbuurtwerk ontstaat een optimale structuur. Samenhang in sportstimuleringsactiviteiten vergroot de effecten van het sportbeleid.

Te bereiken resultaat:	In 2006 is er een voor Amsterdammers toegankelijk en transparant overzicht van het beschikbare sportstimuleringsaanbod in Amsterdam (DMO, stadsdelen, verenigingen, bonden en landelijke organisaties als NOC*NSF, NISB).
Doelgroep:	(Potentiële) Amsterdamse sporters.
Maatregel:	Sportverenigingen en stadsdelen jaarlijks benaderen om gegevens aan te leveren over hun sportaanbod ten behoeve van een stedelijk overzicht. [Met betrekking tot de stadsdelen is dit reeds vastgelegd in het Bestuursakkoord Sport Amsterdam.

Samenhang en afstemming in het Amsterdamse sportstimuleringsaanbod

De landelijke ontwikkelingen in de sport worden vertaald naar de Amsterdamse situatie.

Landelijke (stimulerings)regelingen (zoals de huidige Breedtesportimpuls) en sportstimuleringsproducten (NISB) worden in Amsterdam optimaal benut. In samenspraak met de decentrale partners wordt invulling gegeven aan landelijke beleidsimpulsen. Door een gecoördineerde aanvraag (bijvoorbeeld bij het ministerie van VWS) maken we optimaal gebruik van beschikbare fondsen.

Via eigen (subsidie)regelingen en kwalitatieve ondersteuning motiveren we de andere aanbieders van sportactiviteiten in de stad om gezamenlijk een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Amsterdamse sportstimuleringsbeleid.

Ter ondersteuning van beleidsbeslissingen neemt ons College initiatief tot het laten uitvoeren van onderzoek om cijfers te verkrijgen over sportparticipatie, behoefte aan sportaanbod en tevredenheid over de bestaande sportfaciliteiten. In 2003 vindt er weer een Amsterdamse sportmonitor plaats; dit onderzoek wordt uitgevoerd op basis van de landelijke *Richtlijn Sportdeelname Onderzoek* (RSO). In deze sportmonitor is ook een aantal vragen opgenomen waaruit blijkt of mensen een beperking hebben die van invloed is op hun sportdeelname.

Te bereiken resultaat:	Het sportstimuleringsaanbod in Amsterdam is toegesneden op de behoefte van de potentiële Amsterdamse sporter met gebruikmaking van landelijke stimuleringsregelingen. Centraal en decentraal aanbod is wederzijds afgestemd en een zo groot mogelijke samenhang in activiteiten wordt gerealiseerd.
------------------------	---

Doelgroep:	Sportaanbieders in Amsterdam.
Maatregelen:	Periodiek uitvoeren van een sportmonitor, eens per vier jaar. Landelijke regelingen in de sport vertalen naar de Amsterdamse situatie. Het ambtelijk en bestuurlijk sportoverleg benutten om de verdeling en afstemming van taken ten aanzien van het sportstimuleringsaanbod te optimaliseren.

5 Middelen

Vijf consultants sport brengen vanuit de afdeling Sport en Recreatie van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling het Amsterdamse sportstimuleringsaanbod tot stand. Met relatief geringe middelen worden grote groepen jeugd, mensen met een beperking en andere specifieke groepen bereikt met aansprekend sportaanbod. In dit aanbod spelen vrijwilligers van sportverenigingen, professionele trainers en vakleerkrachten lichamelijke opvoeding een belangrijke rol.

Deze nota heeft een lange looptijd. In 2006 vindt er een tussentijdse evaluatie plaats van bereikte resultaten.

De financiële paragraaf van de nota *Sportstimulering* staat in onderstaande tabel. De eerste kolom beschrijft het te bereiken resultaat. Kolom twee laat zien in welk jaar of periode het resultaat moet worden behaald en kolom drie geeft het totaalbedrag aan dat daarvoor nodig is. Alle genoemde bedragen in de tabel betreffen jaarlijkse en dus structurele kosten, tenzij expliciet anders is aangegeven. In kolom vier is het huidige beschikbare budget vermeld.

Resultaat	Wanneer resultaat	Totale kosten vanaf 2004	Beschikbaar in 2003	Ontbrekende middelen
Sportparticipatiegraad is 46% wekelijkse sporters	vanaf 2006			
Jeugd sport in beweging: introductie op maat in het primair onderwijs. Differentiatie in: 1: sec kennismaken en 2.: nadruk op doorstroming naar lidmaatschap	vanaf 2004	€ 315.000	€ 215.000	€ 100.000
Aanbod Topscore in heel Amsterdam met 10 verschillende sporten per locatie	vanaf 2005	€ 575.000	€ 425.000 (incl. 2 fte t.b.v. aansturing Topscore)	€ 150.000
Netwerk van schoolsportclubs	vanaf 2005	€ 75.000	geen	€ 75.000
Kernsporten zijn opgenomen in sportstimulering van de jeugd (JIB en Topscore)	vanaf 2004	geen extra kosten	zie JIB en Topscore	geen
Grootstedelijke sportevenementen zorgen voor wervende sportactiviteiten	vanaf 2003	€ 188.000	€ 188.000	geen
Beschikbaarheid van voldoende technisch kader	vanaf 2010	€ 50.000	€ 30.000 (nu diversiteitsbeleid)	€ 20.000
Amsterdammers kunnen voor alle sportinformatie bij één loket terecht	vanaf 2005	€ 75.000	€ 50.000 (nu in de formatie S&R aanwezig)	€ 25.000
Aangepast sporten is een geïntegreerd onderdeel van het Amsterdamse sportcontinuüm	vanaf 2004	€ 150.000	€ 98.000	€ 52.000
Aantal sporters met een beperking stijgt tot 10.000 sporters	vanaf 2010			
Totaal:		€ 1.428.000	€ 1006.000	€ 422.000

Toelichting op de tabel:

Jeugd sport in beweging: De extra kosten ontstaan door intensivering en verlenging van de JIB modules op scholen met veel leerlingen met een lage SESscore. Per JIB module worden meer lessen verzorgd. Waar nodig worden er professionele trainers ingezet waardoor meer continuïteit bereikt wordt. Tevens worden de vakleerkrachten L.O. intensiever ondersteund in hun rol als beweegmanager. De ervaringen opgedaan in het project Jeugdsport en Bewegen geven ons duidelijke aanwijzingen over de behoefte aan ondersteuning op de achterstandscholen.

Topscore: In 2003, 2004 en 2005 is er extra geld vanuit de Breedtesport Impuls, na 2005 houdt deze rijkssubsidieregeling op. In totaal is er voor Topscore in 2003 € 488.000 beschikbaar. Topscore wordt nog niet in heel Amsterdam aangeboden, in de stadsdelen Centrum, Oud-West, de Baarsjes en Bos en Lommer moet nog gestart worden. Wanneer daar ook Topscore zal worden aangeboden zal het totale volume groeien, of in de andere stadsdelen de omvang van het aanbod moeten afnemen. Extra geld is nodig om niet te hoeven snijden in het al bestaande aanbod in de andere stadsdelen. Met de extra middelen worden de sportactiviteiten op de scholen bekostigd.

Netwerk van schoolsportclubs: Het faciliteren en coördineren van schoolsportclubs vraagt om materiele ondersteuning en een bijdrage voor de personele inzet voor de afstemming van het aanbod. Op basis van de ervaringen in het project Jeugdsport en Bewegen zijn deze jaarlijkse kosten geraamd.

Beschikbaarheid van voldoende technisch kader: Ter ondersteuning van deelnemers van Amsterdamse sportverenigingen aan technisch kader opleidingen, en begeleiding van stagiaires in de Amsterdamse Sport.

Sportinformatie bij één loket: Bij de afdeling sport en recreatie is om een gegevensbestand bij te houden en dit een toegankelijk informatiepunt voor alle Amsterdamse sporters en sportorganisaties te laten zijn een extra bedrag nodig van €25.000.

Aangepast sporten: Het aantal mensen met een beperking dat in Amsterdam sport is sinds 1990 exponentieel gestegen (zie bijlage 1). Het budget is tussentijds niet aangepast. Om organisaties in Amsterdam die aangepast sporten ontwikkelen en verzorgen te ondersteunen is dringend verhoging van het budget noodzakelijk.

Bijlage 1 Overzicht van de sportstimulering in Amsterdam vanaf 1990

B.1 Sportstimulering in breder verband

B.1.1 Landelijke stimuleringsregelingen (VWS)

In het kader van de Breedtesportimpuls heeft de gemeente Amsterdam bij het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport subsidie aangevraagd en toegekend gekregen op basis van de 50% regeling (50% VWS en 50% gemeente Amsterdam). Hieronder volgt een korte beschrijving van de desbetreffende projecten.

Project Verenigingsondersteuning

Aanleiding van het plan *Verenigingsondersteuning (VO)* is uitbouw van een bestaand project om diversiteit onder leden en vrijwilligers te bevorderen, door middel van gerichte ledenwerving met projectleiders vanuit de gemeente. Op vergelijkbare wijze kunnen verenigingsondersteuners worden ingezet op de volgende zaken: Werving en behoud van leden en kader, Organisatie en structuur, Accommodatie, Sport en nevenactiviteiten, Financiën, Communicatie, Waarden en normen en Gezondheid.

De algemene doelstelling van het project verenigingsondersteuning is het versterken van de sportverenigingen in Amsterdam (met behoud van vrijwilligersinzet) waardoor deze beter in staat zijn om te functioneren in hun maatschappelijke omgeving en tevens het afstemmen van het aanbod op wensen en behoeften van de bevolking.

Sportcentrum Nieuwe Stijl

Doel van 'Sportcentrum Nieuwe Stijl' (SCNS) is fundamentele vernieuwing te bewerkstelligen van de organisatie van sportverenigingen, waarbij de identiteit van de vereniging behouden blijft. Toekomstperspectief is het realiseren van een sportcentrum waar zowel ongebonden sport als verenigingsactiviteiten plaatsvinden. Het beheer berust bij een organisatie zonder winstoogmerk, die als taak heeft een breed en flexibel sportaanbod te realiseren. De verenigingen zijn aangesloten bij de stichting die beroepskrachten in dienst heeft waar verenigingen een beroep op kunnen doen.

Topscore

Topscore behelst, in samenwerking met stadsdelen, scholen en welzijnswerk, het opzetten van sportaanbod voor jongeren vanaf 12 jaar. Organisatie vindt plaats in of rondom de scholen in het voortgezet onderwijs.

ID-banen in de sport

De stichting Sportbeheer is werkgever van In- en Doorstroombanen (ID-banen). Door middel van ID-banen kunnen langdurig werklozen voor sportverenigingen en sportaccommodaties werken. Er is een uitbreiding van taken voorzien, zoals naschoolse opvang en inzet van ID-medewerkers bij buurt(sport)activiteiten.

B.1.2 Het pilotproject School en Sport

Voor het pilotproject *School & Sport* is aanvullende subsidie aangevraagd (en gekregen) vanuit het Stimuleringsfonds Openbare Gezondheidszorg (Fonds OGZ). Het doel van de pilot is om de toenemende signalen van bewegingsarmoede, inactiviteit en overgewicht bij kinderen op de Amsterdamse basisscholen vroegtijdig en integraal aan te pakken. Het gaat hierbij om een integraal project op het gebied van sportstimulering en gezondheidsbevordering waarbij er een

samenwerkingsverband is tussen de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling Amsterdam (DMO), Amsterdamse basisscholen, de afdeling onderwijs van diverse stadsdelen, het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB) en de GG&GD Amsterdam.

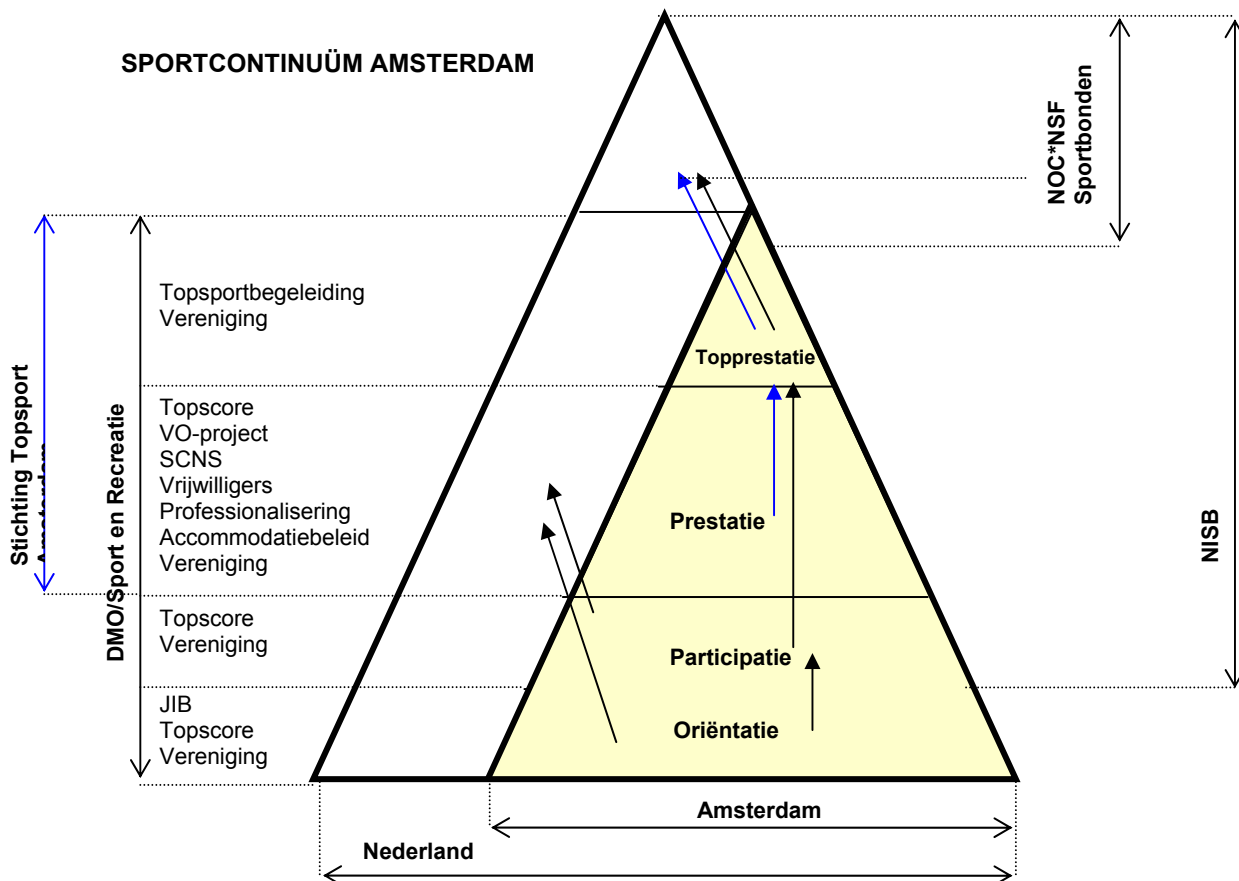
B.1.3 Dwarsverbanden met de beleidsvelden Jeugd, Onderwijs en Zorg

De mogelijkheden van sport als middel om positieve maatschappelijke waarden en maatschappelijke samenhang tot stand te brengen en de gezondheid te bevorderen zijn bekend. Het bereiken van grote groepen jongeren via school zorgt ervoor dat er geen kinderen worden uitgesloten. Ons College heeft er dan ook voor gekozen om activiteiten van allerlei aard vanuit de school te organiseren en op elkaar af te stemmen. Vanuit onderwijs is ingezet op de Brede School als instrument voor aanbod waarin een veelzijdige ontwikkeling van de leerlingen mogelijk wordt. Sport zal hierin ook zijn plaats hebben. Eén van de mogelijkheden in de zorg is het opzetten van aansprekend sportaanbod om de risicojongeren weer in contact te brengen met bestaande maatschappelijke organisaties. Ten aanzien van het aanbod aangepast sporten bestaat er een groot aantal samenwerkingsverbanden met zorgorganisaties.

B.1.4 Sportcontinuüm en kernsporten

De gemeente Amsterdam stelt zich tot doel dat iedere Amsterdammer via school, verenigingen of anderszins, van jong tot oud aan sport moet kunnen doen op zijn of haar niveau. Kenmerkend voor dit *continuüm* zijn de integrale benadering jeugd-onderwijs-sport en de mogelijke doorstroming naar een ander niveau van sportbeoefening (breedtesport en topsport). *Het sportcontinuüm* dat in figuur 1 is weergegeven, kenmerkt zich door vier niveaus van sportbeoefening: oriëntatie, participatie, prestatie en topprestatie. Tevens zijn met diverse pijlen de doorstromingsmogelijkheden vanuit deze verschillende niveaus aangegeven. Hierbij is het noodzakelijk dat er samenhang is tussen het gemeentelijk breedtesportbeleid en topsportbeleid.

Figuur 1 DMO/S&R verwezenlijkt in Amsterdam een sportcontinuüm door projecten zoals Jeugd in Beweging, Topscore, Verenigingsondersteuning, Sportcentrum Nieuwe Stijl, Banen in de sport en Topsportbegeleiding aan te bieden

Door sportstimuleringsaanbod als *Jeugdsport In Beweging* (JIB) en *Topscore* verschaft de gemeente Amsterdam een sportkennismakingsstructuur die ‘zappen’ tussen takken van sport mogelijk maakt. JIB stimuleert kinderen in de oriëntatiefase om met een breed scala van sporten kennis te maken. In de middelbare schoolperiode is door middel van het project *Topscore* dit aanbod iets minder breed, maar selectief aangepast en afgemeten aan de verdere ontwikkelings- en beoefeningsmogelijkheden die in Amsterdam aanwezig zijn. Professionalisering speelt daarbij een belangrijke rol. Vanaf de participatiefase moet een talent met de noodzakelijke begeleiding uiteindelijk in staat kunnen zijn tot het leveren van een ‘topprestatie’.

Omdat niet alle sporten voor topsportondersteuning in aanmerking kunnen komen, zijn in Amsterdam 14 kernsporten vastgesteld.

B.2 Huidige sportstimuleringsinstrumenten per doelgroep

B.2.1 Jeugd

Jeugdsport in Beweging

Sinds tien jaar biedt Amsterdam het sportstimuleringsproject *Jeugdsport in Beweging*¹² (JIB). In dit aanbod werken scholen, sportbuurtwerk en verenigingen samen. Het sportstimuleringsproject heeft tot doel om kinderen van het primair onderwijs op een laagdrempelige manier gericht kennis te laten maken met diverse takken van sport en vormt een introductie in de buitenschoolse sport- en bewegingscultuur. Tijdens de gymnastiekles maken de leerlingen kennis met een tak van sport. De verenigingen zorgen voor een follow-up na schooltijd met gratis kennismakingstrainingen. In het kader van JIB worden toernooien en / of evenementen georganiseerd voor diverse takken van sport gedurende het schooljaar.

Amsterdamse Olympische Dagen

Sinds 1996 worden de Amsterdamse Olympische Dagen (AOD) georganiseerd. In 1996 werd namelijk het 100-jarig bestaan van de (moderne) Olympische Spelen herdacht. Het NOC*NSF heeft toen met enkele Nederlandse steden een samenwerkingsverband opgezet, waarbij elke stad een eigen invulling aan de Olympische gedachte heeft kunnen geven. Amsterdam organiseerde in samenwerking met de Academie Lichamelijke Opvoeding (ALO) als afsluiting van een schoolseizoen Jippie-projecten op sportpark Ookmeer het ééndaags evenement. Dit was een groot succes en sindsdien worden er elk jaar Amsterdamse Olympische Dagen gehouden. Financiering vindt voornamelijk plaats vanuit het gemeentelijk budget, waarbij er tot 2001 tijdens een Olympisch jaar een samenwerkingverband was met NOC*NSF. Inmiddels zijn de Olympische Dagen verspreid over twee dagen. Circa 85 basisscholen zijn bij de AOD betrokken en er kunnen tussen de 4500 – 5000 leerlingen meedoen.

Topscore Amsterdam

Via het ambitieuze jongerensportplan *Topscore*¹³ wordt een extra impuls gegeven aan de sportbeoefening door de wat oudere jeugd in het voortgezet onderwijs. Kern is de ontwikkeling van een eigentijds naschools sportaanbod met aandacht voor talentontwikkeling, uit te voeren in samenwerking tussen onderwijs, welzijnwerk en sportverenigingen. De afgelopen jaren is met dit plan in drie stadssectoren geëxperimenteerd: Noord, Zuid-Oost en Nieuw-West. In 2001 heeft een evaluatie van het project plaatsgevonden. Mede op basis van die evaluatie is besloten *Topscore* verder over de stad uit te breiden. *Topscore* is vervolgens gestart in de gebieden Oud Zuid, Zuideramstel, Oost / Watergraafsmeer en Zeeburg.

Overige activiteiten jeugd

Sinds 1990 is er centraal een budget voor activiteiten met een grootstedelijk karakter. Deze activiteiten hebben tot (hoofd)doel zoveel mogelijk kinderen tijdens de vakantie de mogelijkheid te bieden deel te nemen aan sport- en spelactiviteiten zonder verdere verplichtingen. De Sport en Funtoer wordt in samenwerking met de stadsdelen georganiseerd. De activiteiten zijn gratis en bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 6 t/m 12 jaar. Gedurende de zomervakantie worden watersportcursussen op de Sloterpas georganiseerd (leeftijd 8 t/m 12 jaar). De deelnemers betalen een bijdrage en kinderen met een stadspas krijgen korting.

B.2.2 Ouderen

Het sportstimuleringsbeleid voor ouderen is vooral gericht op het verstrekken van voorlichting aan de doelgroep. Daarnaast krijgen ouderenorganisaties en reguliere sportorganisaties enige ondersteuning en advisering bij het initiëren van sport- en beweegactiviteiten. De informatieve 50+ sportgids *Blijf actief* is bij Sport en Recreatie aan te vragen en wordt op ruime schaal verspreid.

¹² Bijzondere Subsidieverordening Jeugdsport In Beweging (Gemeentebld 1999, afd. 1, nr. 535).

¹³ Beleidsnotitie Jongerensportplan *Topscore* (Gemeenteraad Amsterdam, 9 december 1998; Gemeentebld 1998, bijlage O).

B.2.3 Etnische groepen

Begin 1999 is de nota *Van sportstimulering allochtonen naar een diversiteitbeleid in de sport*¹⁴ bestuurlijk bekrachtigd. Centraal hierin staan de projecten 'Nieuwe leden en Vrijwilligers'. Geïnteresseerde sportverenigingen krijgen gedurende één jaar, vier uur per week professionele ondersteuning vanuit een door de afdeling Sport en Recreatie gevormde poule van medewerkers. Inmiddels is een nieuw traject in gang gezet waarin niet alleen verenigingen met allochtone leden gebruik kunnen maken van verenigingsondersteuners maar in principe alle Amsterdamse sportverenigingen een aanvraag kunnen indienen.

Andere onderdelen zijn de organisatie van sportactiviteiten voor vluchtelingen en nieuwkomers, en de coördinatie van fietslessen. De lessen waren in eerste instantie bedoeld voor allochtone vrouwen, maar zijn ondertussen ook toegankelijk voor mannen en scholieren.

B.2.4 Sportbuurtwerk

De Amsterdamse stadsdelen verzorgen het sportbuurtwerk. Amsterdammers kunnen door deelname aan sportbuurtactiviteiten in een eigen buurt op een laagdrempelige manier kennismaken met een groot scala aan sportactiviteiten. Het sportbuurtwerk is actief voor alle leeftijdsgroepen.

In een aantal stadsdelen wordt er voor de jeugd gewerkt met buurtsportclubs. Hierdoor raakt de jeugd vertrouwd met structurele sportdeelname: één of meerdere keren per week op een vaste tijd sporten.

B.2.5 Aangepast Sporten

Het is niet voor het eerst dat de gemeente Amsterdam aandacht geeft aan het sporten en bewegen voor mensen met een beperking. Door middel van het stichten en onderhouden van accommodaties, het verlenen van subsidies en het stimuleren van de sportdeelname via sportactiviteiten voor specifieke doelgroepen, heeft ons gemeentebestuur blijk gegeven van zijn verantwoordelijkheid in de sportwereld.

Ons College concludeerde in 1990 dat er in de onze stad onvoldoende sportaanbod was voor gehandicapten, zoals de doelgroep destijds nog werd genoemd, en besloot een consultant Aangepast Sporten aan te stellen. Amsterdam vindt het belangrijk dat bevolkingsgroepen die een achterstand hebben in sportdeelname, deze achterstand inlopen.

Breedtesport

Sportstimulering aangepast sporten vindt vooral plaats op het terrein van de breedtesport. De ingezette beleidsmiddelen hebben zich de afgelopen jaren gericht op

1. Voorlichting over sportmogelijkheden aan mensen met een beperking, c.q. aan doorverwijzers (revalidatieartsen, fysiotherapeuten, patiëntenverenigingen, de potentiële sporter zelf, enz.) onder andere via de uitgave *Sportwegwijzer voor mensen met een handicap* (en in 2002 de uitgave van *Wegwijzer Aangepast Sporten Amsterdam e.o.*;
2. Uitbreiding van mogelijkheden om aan sport te doen;
3. Het uit de weg ruimen van hindernissen, waarvan gebleken was dat ze de deelname aan sport van mensen met een beperking in de weg staan. Dit geldt voornamelijk voor het vervoer naar en van trainingen en wedstrijden en de toegankelijkheid van sportaccommodaties.

¹⁴ Van Sportstimulering Allochtonen naar een Diversiteitbeleid, Dienst Welzijn Amsterdam, afdeling Sport en Recreatie, februari 1999.

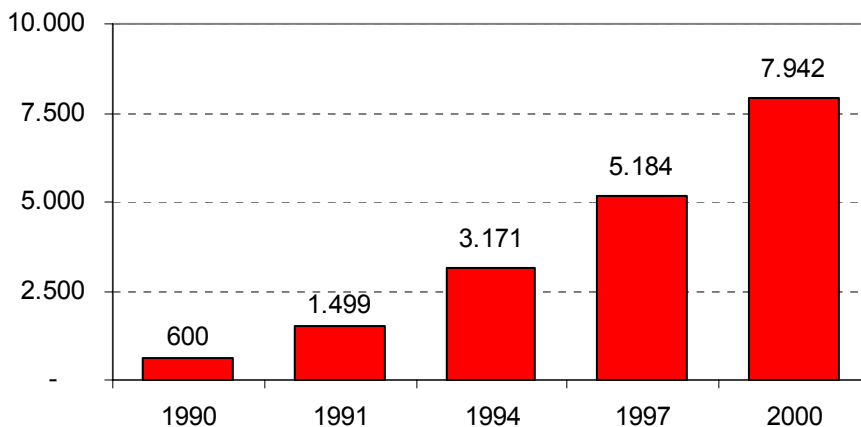
Van meet af aan is er samenwerking gezocht met sportorganisaties voor mensen met een beperking, met belangenbehartigingsorganisaties en met reguliere sportbonden en -verenigingen. In 1990 werd tevens een stuurgroep en een projectgroep ingesteld. De stuurgroep, met vertegenwoordigers van diverse Amsterdamse sportorganisaties voor mensen met een beperking, adviseert de consultant Aangepast Sporten over de uitvoering van het sportstimuleringsbeleid. De projectgroep, met vertegenwoordigers uit de ('aangepaste') sportwereld, adviseert de stuurgroep. Hierdoor is een netwerk ontstaan van allerlei organisaties die iets met sport voor mensen met een beperking te maken hebben.

Met het aanstellen van de consultant Aangepast Sporten kwamen er meer sportactiviteiten voor de doelgroep. De aandacht ging in 1990 voornamelijk nog uit naar mensen met een motorische, visuele, auditieve of verstandelijke beperking. De laatste jaren is de ondersteuning echter ook gericht op sport- en beweegactiviteiten voor (ex-) hartpatiënten in het kader van de landelijke actie *Hart in Beweging* (HIB) en zijn er sportstimuleringsprojecten voor jongeren met een beperking gestart. In eerste instantie werden de sportactiviteiten door de consultant georganiseerd of geïnitieerd; vervolgens door anderen voortgezet. Dit bleek een positieve invloed te hebben op de sportparticipatie.

Amsterdam heeft in 1990, 1991, 1994, 1997 en 2000 een telling laten verrichten om na te gaan of binnen de (specifieke en reguliere) sportverenigingen mensen met een beperking actief zijn, of deze sporters gewenst zijn, of dit alleen volwassen sporters zijn of dat er ook jongeren lid zijn, en of er sporters van buiten Amsterdam aan de activiteiten deelnamen. Daarnaast zijn ook de stadsdelen, de organisatoren van sportinstuiven en een aantal fysiotherapiepraktijken ondervraagd.

De uitkomsten staan beschreven in het boekje *Sporters met een beperking tellen!!!* (gemeente Amsterdam, mei 2001). Deden er in 1990 slechts 600 Amsterdammers met een beperking aan sport, eind 1994 was dit aantal gestegen tot ruim 3.000. Eind 2000 bleek het aantal sporters met een beperking, dat deelneemt aan sportactiviteiten georganiseerd door de bij de telling betrokken Amsterdamse verenigingen en organisaties, te zijn toegenomen tot 7.995 (zie grafiek 1).

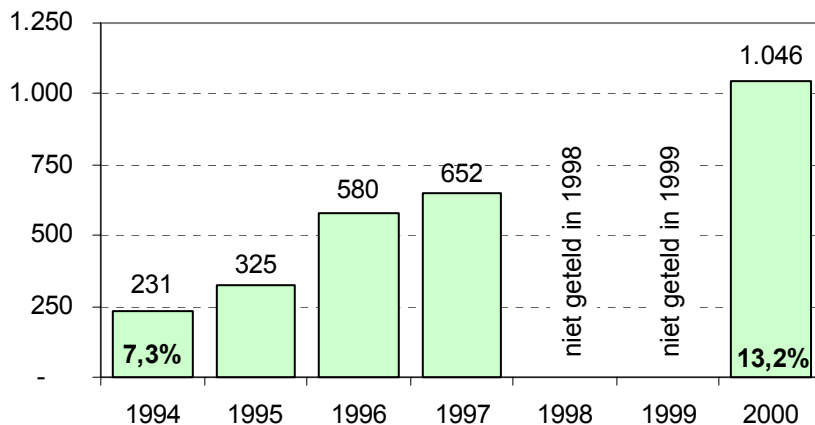
Grafiek 1 Alle mensen met een beperking die in Amsterdam georganiseerd sporten

Bron: Sporters met een beperking tellen!!!, mei 2001

Ook de schoolsportstimuleringsprojecten wierpen hun vruchten af. In 1994 werd voor het eerst het aantal jeugdsporters in kaart gebracht. Dat waren er toen 231. Bij de recente telling in 2000 bevonden zich onder de 7.942 sporters maar liefst 1.046 jeugdigen, een percentage van 13,2 op het totale aantal sporters met een beperking. In grafiek 2 is de groei van het aantal jeugdsporters met een beperking weergegeven. Van 1994 tot en met 1997 is jaarlijks een telling verricht. In de jaren 1998 en 1999 is niet geteld.

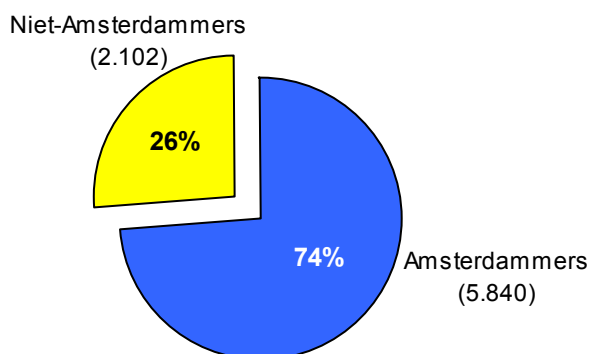
Grafiek 2 Jongeren met een beperking die in Amsterdam georganiseerd sporten

Bron: Sporters met een beperking tellen!!!, mei 2001

Deze 7.942 sporters wonen niet allemaal in Amsterdam. Amsterdam heeft een grote aantrekkingskracht op sportgebied, ook voor mensen met een beperking. De stad biedt bijvoorbeeld een aantal sportactiviteiten die de randgemeenten niet kunnen leveren. Een percentage van meer dan 26% op het totaal van 7.942 sporters met een beperking is geen inwoner van Amsterdam (zie grafiek 3).

Grafiek 3 Amsterdammers en niet-Amsterdammers met een beperking die deelnemen aan in Amsterdam georganiseerde sportactiviteiten

Bron: Sporters met een beperking tellen!!!, mei 2001

Hoewel *Sporters met een beperking tellen!!!* niet wetenschappelijk is onderbouwd - er kunnen bijvoorbeeld dubbeltellingen voorkomen - is wel duidelijk dat het gevoerde beleid vanaf 1990 tot heden ten aanzien van het aangepast sporten succesvol is geweest.

Mensen met een beperking kunnen inmiddels terecht bij 300 reguliere sportverenigingen; dit waren er in 1990 slechts 4! In 2000 sportten 5.500 mensen met een beperking bij een 'gewone' sportvereniging. De rest is lid van verenigingen/organisaties die uitsluitend gericht zijn op aangepast sporten. De mate van beperking is bepalend of integratie in een reguliere sportvereniging mogelijk of gewenst is. Een sporter met een beperking kan (helaas) niet altijd de sport beoefenen die hij of zij het liefst zou willen. Iemand in een elektrische rolstoel die graag een teamsport wil doen heeft heel weinig keus. Hij kan elektrisch rolstoelhockeyen of

quadrugbyen en daar houdt het mee op. Bij een solosport heeft hij al wat meer mogelijkheden. Een sporter in een handbewogen rolstoel daarentegen kan kiezen uit diverse teamsporten. Sommige sporten zijn speciaal ontwikkeld voor een specifieke doelgroep, zoals goalball en showdown voor mensen met een visuele beperking, maar de meeste sporten kunnen met wat aanpassing door iedereen worden beoefend.

Het werk van de consulent Aangepast Sporten is in de loop der jaren gewijzigd. Sportorganisaties kloppen nu bij hem aan voor ondersteuning (advies, financiële bijdrage) bij activiteiten die zij zelf willen opzetten. De sportconsulent heeft een regisserende rol: hij is de spin-in-het-web. Hij is het eerste aanspreekpunt voor vragen op het gebied van aangepast sporten en verwijst eventueel door naar de afdeling Sport en Recreatie van een stadsdeel of naar een sportvereniging/-organisatie.

Topsport

Als uitvloeisel van de nota *Topsport Amsterdam* (1993) besloot de gemeente Amsterdam dat topsport voor mensen met een beperking in Amsterdam mogelijk moest zijn. Ook een topsporter met een beperking is immers een voorbeeld voor de jeugd. Als *Capital of Sports* heeft Amsterdam er voor gekozen om ook de organisatie van sportevenementen op zich te nemen die (nog) geen massale media-aandacht opleveren, maar wel heel belangrijk zijn voor de deelnemers zelf.

Internationale Amsterdamse topsportevenementen op het gebied van Aangepast Sporten	
Amsterdam Pre-Paralympics toernooi als voorbereiding op de Paralympics in Sydney	2000
Amsterdam Internationaal Showdowntoernooi voor blinden en slechtzienden	2000
Pre-Deaf World Games	2001
Europees Kampioenschap rolstoelbasketbal	2002
Europese Kampioenschappen zwemmen van doven	2002
Nationale topsportevenementen	
Nationale Special Olympics	1999
Special Olympic voetbaltoernooi	2001
Reguliere Amsterdamse topsportwedstrijden met aandacht voor sporters met een beperking	
Europees Kampioenschap voetbal 2000: interland Belgisch-Nederlands Cerebral Palsy-voetbalteam	2000
Nederlandse Kampioenschappen baanatletiek;; demonstratie 800m voor wheelers	2000
Viering 40 jaar Jaap Edenbaan: spectaculaire shorttracksledge-racing	2000
Swim Cup in het Sloterparkbad: met deelname van de complete Nederlandse zwemtop en een aantal zwemkampioenen binnen het Aangepast Sporten	2002
Dam tot Damloop: handbikers, wheelers en lopers deden gezamenlijk mee	2002

De nabije toekomst

Het werkdokument *Sport voor iedereen; naar een toegankelijke Capital of Sports!* geeft een nadere uitwerking van het Amsterdamse beleid Aangepast Sporten voor de periode 2003-2010.

Bijlage 2 Gebruikte literatuur

Amsterdamse sport in cijfers: 1999, resultaten van de Amsterdamse sportmonitor (2000), Van Dijk, Van Soomeren en Partners (DSP) en Amsterdams Bureau voor Onderzoek en Statistiek (O+S)

Aanvullende analyses Staat van de Stad: sporten in Amsterdam (2001), Amsterdams Bureau Onderzoek en Statistiek

Bestuursakkoord Sport Amsterdam tussen de centrale stad en de stadsdelen, januari 2003.

College Akkoord Gemeente Amsterdam 2002-2006

*De vereniging Wint! Meerjaren beleidsplan 2002 – 2004, NOC*NSF*

Jongerensportplan Topscore (1998), Gemeente Amsterdam, Sport en Recreatie Dienst Welzijn Amsterdam

Koersen op resultaat, Topsportnota 2003-2010 (2003), Gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

Lokaal Onderwijs & Jeugdplan (LOJP) 2002-2006, Gemeente Amsterdam, Dienst Welzijn Amsterdam

Mogelijkheden met Bewegmanagement, Sport en Beweegscan en Beweegnorm (2002), NISB

Project Verenigingsondersteuning (2000), Gemeente Amsterdam, Sport en Recreatie Dienst Welzijn Amsterdam

Sociaal-economische Status. Het begrip, de meting en de classificatie in epidemiologisch onderzoek (1990), Rotterdam; GGD Rotterdam en omstreken

Tendrapport Bewegen en Gezondheid 2000-2001 (2002), TNO

Uitgaven School en Sport, NOC*NSF, KVLO, LC, NISB

Vereende Krachten, Beleidsplan Verenigingssport (1998), Gemeente Amsterdam, Sport en Recreatie Dienst Welzijn Amsterdam